गोदावरीमहात्म

३५

गोदावरीमहात्म्यं

नं० ५०५

गो॰म॰ ॐस्वस्तिप्रजाभ्यः ॐनमःश्रीम
१ हात्रिपुरसुंदर्यैनमः भैरवी चंद्र
कोटेश्चमहात्म्यंश्रुत्वापीतास्मिसुंद
२ अधुनाश्रोतुमिच्छामिगिरिंगोद
रमादितः २ गोदावरीमहापुण्या
गौतमीचमहेश्वरी यत्रप्रतिष्ठितादे
६१ ववंमदनुग्रहात् २ श्रीभैरवः
शृणुदेविप्रवक्ष्यामिपुण्यंगोदर
कंगिरिम् यत्श्रुत्वामनुजोदेवि

मुच्येद[illegible]सहस्रकैः २ पुरादेव ।
र्षिरोरगृहे गौतमस्यामुनिसत्तमः तप
श्चचारसुमहत्दारुणंदुश्चरंपि हृ५
ये ४ निराहारोनिरीतैश्चजितक्रो
धोजितेन्द्रियः जितश्रमोजिताल
तहए स्यामौनीनिश्चं[illegible]वसः ५ एवंसंत
प्यमानस्यविधिवत्दुश्चरंतपः ।
जितेन्द्रियस्यवेशानिजिता[illegible]रस्य हा८
वापुनः ६ गौतमस्यमहादेवि ।

गो॰म॰
२

प्रादामयुतं गतम् ॥ एकदा तप्यमा
नस्य दारुणं दुश्चरं तपः ॥ ७ ब्रह्मर्षी
णां समाजो भूत्तत्राश्रमपदे तदा ॥ दे
वर्षयो पितरश्चासन् सिद्धा राजर्षयस्त
था ॥ ८ ॥ तस्मिन्नस्याश्रमपदे स्थानु
भूतस्य सं मुनेः ॥ विरेजे मुनयस्तत्र
स्थितास्तस्याश्रमे तदा ॥ ९ ॥ स्थाणु
भूतस्य पुरतो गोत्रमस्य वराननेः ॥ कौ
पाविष्टा मुनयो पप्रच्छुर्गोत्रमेव च ॥

ति १० कृत्वा मे जनयामास गोत्र ।
व २ पांवरोणि दुःखं न तस्या गमनस्य दुरी
तस्यापि चाश्रमे ११ वयमभ्यागता
यस्मात् दृष्ट्वा विमलयापि च संभा
विता न चानेन दुर्मदेन दुरात्मना ॥ १२
अनयेन मियं कृत्वा गोत्रपात्र निश्रै ष ६
ति यस्य गीतस्स्वयं चापि कृतस्त्विदापि
नेत्किल १३ अभ्यागतस्तमातेन ति
यस्यापि विमनीकृतः तस्मात्सर्वत्र

यत्नेन कृतश्चिदागतातिथिम् १४ ।
पूजयेत यथा वापि तैः शीतलवा
रिभिः फलैर्मूलैस्तथा शाकैः पुष्पा ।
लीनयवमैर्यवैः १५ पूजितः पूजये
स्वापि निंदत्ते चावमानितः इति ।
कृत्वा मतिं देवि गोगृह्यात नमदा ।
यत् १६ दैतैः पूगैर्मत्वा देवि श्रीमी
त्यनयतेनदा विष्ठ्रेणानदा गात्रे
गोकृत्या पदं दानतः १७ गोत्रमः

परमंकृष्णोब्रह्मास्वेणमनोमति:
बृहतेगोत्रमेनापिगोर्मृतोप्रापत ।
स्नुवि: १८ गोहृष्टात्मृतोत्तनत्र्य ।
ह्मसिद्धर्पयस्तत: पिप्पिककुंत
वाश्रुसमनुत्रुष्णुर्मतेस्वरि १९ द्वा
श्वासमृप्रितेतत्रगोत्रमर्षिमंतोतपा:
कर्षिर्विज्ञापपामासदंतनवमेस ।
हर्षय: २० श्रुत्वाननेवचस्सम्यक
मनयस्त्वोर्ध्वरेतस: ऊचुस्तेगोत्रमा ।

गो॰म॰ देवि त्वमयाकिं भवेत्तव २१ येन।
४ त्वयागोव[illegible]स्त्वत्कृतोस्माकेहिपपुण्यतो
उपपानकि वैतस्मात्व भविष्यसि[illegible]
संशयः २२ उपपातकिभिस्साको।
नसंभाषणमीरितं नस्पर्शनेनना
सनेनाप्येकभोजनमेव च २३ वर्ज
नीयैस्तुपतितैनयनस्तास्तृशोभवे
त् इतिप्रोक्तोयमोयमशास्त्रेषु।
मुनिभिः पुरा २४ तस्मात्वस ॥

नवासोपिनाहोदूरेवसामहे ३ग्रु
कृग्रशस्वदूरंमुनयःपरमेस्वरः २५
तौतस्मोपिमुनीन्सर्वाननुयातोमहे।
खरि उवाचचपुरादेविज्ञायखिन्ना।
नार्थमेवच २६ भगवेतामममपुनः
ज्ञायच्चित्तविधिंपरम आज्ञापयख्व
कृपयामोचयत्वंचपानकान २७ इ
त्युक्तेवतेदेवेश्रिगौतममेमुनयस्त।
दा श्रोतुंपरमयानत्रकृपयाशोय

गो.म. नेमुते २८ गोमूत्रेणपाचितेयावकम्
५ न्नेत्रिदिवसेनतथा एकांतमपिवाभो
ज्यंगायत्र्याष्टसहस्रकं जपनीयंवो
5 पवासोरात्रिमेकोहरेस्मृतिः २९ जा
गरश्चांतथाकार्यः कूष्मांडैर्हवनं
ततः पीत्वापुण्यपंचगव्यं प्रणम्या
ब्राह्मणभोजनम् कृत्वागांदधियाने
नगोवध्यात्मव्यात्तेनेनरः एतद्विवृत्र
कृच्छ्रास्वब्रतमुक्तंमहर्षिभिः ३१

प्रायश्चित्तविधिंश्रुत्वापरमर्षिसमीरितं प्रारेभेगोतमः
कर्तुंव्रतं

मुनिसमदन्त: ३२ कुर्वाणस्यव
नेतत्रप्रायश्चित्तंसमदन्त: नेजप्रादुर र
मन्त्रेणमुनिनोभाविनात्मनाम् ३३
निश्चालस्यमुनेस्तत्रगौतमस्यम[illegible] हा
त्मन: गंगाप्रादुरभूश्चापि[illegible]तो त्यप
नस्यवाश्रमे ३४ गंगाप्रवाहस्तत्रैव
गोकर्णकस्यपृष्ठत: प्रससाराश्रम
पदेमुनीनांतत्रपपुष्पतो ३५ स्पष्ट
मागात्मगंगांभ: प्रवाहेनचगोष्ठ ।

गो·म· सो उदतिष्ठत्स्था—वृक्षगोर्गंगाम ।
६ स्मन्वितम् ३६ गौरागतामहेशा
6 निवृक्षरूपवमैरवे गोशरीरस्यम
ध्यात्तज्जलेनत्रापतघनः ३७ तत ।
स्तीर्थमभवद्गंगेतिप्रथितंभुवि
ततस्मात्प्राद्रवद्देविवाराहंगिरिमु
त्तमम् ३८ पृष्ठमदेपयोवक्रेगंगा
जलसमन्वितम् ततस्तत्तीर्थजंवा
रिवराहेशिवरपरम् ३९ गोत ।

मीतिचविख्यातंमहापातकहेक
लौ यस्मिन्गिरैमतादेविगौत्तमे
नमहात्मना ॥१॥ कृत्यागोदारिता
ब्रह्मगोदरः सगिरिर्महान् य।
स्मिन्ग्रामेगोदराख्यः पर्वतः संप्र।
तिष्ठितः ॥१॥ सग्रामस्त्रथितोयापि।
गोदराख्योमतेश्वरिः गौवैविदा।
रितायत्राथिंतागंगाजलोद्विता ॥ २
मेवगोदावरीनामगंगापरमपाव

गो॰म॰ नी गोदावरीतथागंगागोत्नमी।
७ त्रिवियायत: ४३ गोदावरीवहुरूपे
ववाराहेनसतिष्ठिता गोदावरी
सिंहगतेजीवेगंगा चगोत्नमीम् ४४
यत्रयन्यापविनिर्मुक्तोयातिब्रह्मस
नातनम्॥ भैरवी॥ वदसत्यमहा
देवजीवेसिंहमुपाश्रिते निषिद्धा।
तो॰८ किं [illegible] र्थयात्राविहितागोत्नमीक
थम ४५ भैरव:॥ शृणुदेवि

वक्ष्यामि ब्रह्मस्तोत्रमनुत्तमम् गुह्यं
परं रहस्यं च वदामि सुरदुर्लभम् ४६
पुरा बृहस्पतिर्देवि सिंहराशिमुपा।
गतः विशत्वाद्भयमाजग्मुर्भीता
देवाश्चतद्भयात् ४७ तीर्थानि चै।
वभीतानि थीनिते वांगिरसे मुनौ सिं
हा हो जगदधीशानि भीतानामेव च निश्च
लम् ४८ देवतानामनयः सैव सिद्ध
गंधर्वकिंनराः सरितस्सागरा।

गो.म.
८

९

चैवभीताश्चाप्सरसां गणाः ४९ ।
कत्रमिलिताश्चासन्सयक्ष्योरगरा ।
क्षसाः नायाज्ञानोऽस्य वेदापि न यक्ष्
श्रुतिभाविताः ५० मुनीनां गिरसे जी
वे सिंहाश्रीनीताः सुराः भीता उत्स
वे ना श्वयत्सत्राविवर्जिताः ५१ दे
वावस्थुर्देवेशिमघाने फाल्गुणी ।
शिते जीवे पुनर्वसुस्ते देवाः पुर
र्षिताः ५२ वक्रमेतोऽस्य वेयांत्रो

८

यज्ञेपरमयामुदा अनपेक्षवदैवा।
नैवैदंचवक्तुंषिवैपुरा ५३ यज्ञोनिषि
द्धोयाज्ञाचमनोसर्वविपिस्तवा ।
तो ३ भीतिश्चसेतेयत्कालंतत्रकालंतु ।
विवर्जयेत् ५४ अनपेक्षमज्ञातेत
यत्तयाविवर्जनम् मुनावामिरसे
त्रा ६ दैविसिंराशिमुपागते ५५ यत
स्तुमुनयस्तत्रगौनंस्वनिवेशनम् य म ८
ज्ञयाज्ञाविरहितास्त्रासेदुपरमाचिंता : ५६

गो·म·
५

तस्मात्त्रीवे सिंहसंस्थे त्र्ययें गोदाव
रींनदीम नीर्थयात्रां मह्यांतवहि
त्वायज्ञोत्सवोत्तस्था ५७ गौतमी
चैवगंगा चतस्था गोदावरीं त्र्ययेत्
सिंहजीवे मह्यांतेयेयत्रयात्रां महो
त्सवम् ५८ यदा कुम्भीतिष्ठ
कालेह्वेयत्तसंशय: वर्जनीया
स्तेयज्ञाली यीत्ररगतितस्था म
होत्सवाश्च सिंहस्ते मह्यांतेत्तु वृहस्प

तौ पूर्वफाल्गुन्याश्रिते तमनावो
गिरमेयत: ६० वक्तुमेहोत्सवं याश्चो
यन्ते देवा प्रहर्षता: तीर्थान्तरे पुण्या
श्चोच तस्मा यज्ञोत्सवादिकम् ६१
कुर्वीत फल्गुनीरुद्रमाश्रिते तबृ
हस्पतौ सिंहजीवे मघांते तयाया
श्चावरीं नदीम् ६२ इति ते सर्वमा
व१ ख्याते किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ६३
इति श्री देवशिरो विषयोपज्ञा

गो॰म॰ १०

ततीर्थसंग्रहेसंहितायांगोदावरम
हात्म्यनामपटलः भैरवी श्रुत्वागो
दरमहात्म्यश्रीनास्मिजगदीश्वर श्र
फनाथश्रोतुमिच्छामिगंगामहात्म्यमु
त्तमं १ गोमतीगौतमीयावगंगागो
दावरीति विवियाजाह्नवीतत्रपानी
तागौतमेनया २ आसामन्यतमा
पुण्यामिलितावामहेश्वरीसिंह
संयोगरुतम्यक फलदानुवि

शोभन: ३ ये स्नानानि विविधांगंगाते ।
कार २ षांगतिरीश्वर: याज्ञो विनापि वै देव
स्नानागोदावरीं नदीम् ४ आसामा
न्यतमा वा पिते षां पुण्यफलं वद भै
रव: शृणु देवि प्रवक्ष्यामि गोदावर्या
फलं महत् विधिना येन सुस्नाना
फलदास्यान्महेश्वरी ६ आदौ ग ।
त्वा महेशानि स्रात्वा प्रवरउत्तमे ।
स्नात्वा च वेदनीर्थे वै ततः श्रीव

२ तु हत्वनं तं नाग माश्रयेत् तत्र स्नात्वा

गो॰म॰ हरं प्रपयेत् ७ तत्र स्नात्वा संगमे पु
११ पुनः श्राया द्वाराहं देवं मुत्तमं ८ को
टितीर्थं तत्र स्नात्वा पुण्य पापं प्रणा
शनं देवं स्नात्वा ततो यायात्सुनाग यणाश्रयं ४ तत्र स्नात्वा ब्रजेद्दवि
शोमसहयोगियामसु तत्र हे दे।
विशिवं गोत्रमीप्रति ९ तत्र स्ना
त्वा तर्पयित्वा श्राद्धं कृत्वा विधान
तः ततो वराहमशिरोग्रामं गत्वा

स्नात्वा

महेश्वरी ११ भवंगांत्रस्नांगंगां
रुद्रदेवींमहेश्वरीम् श्रवणाद्ध्यावि
यानेनहयमेधमवाप्नुयात् १२।
स्नात्वाचपूजयेत्तत्रशिवंपंचमुखं
तथा ज्योतिष्टोमंवाजपेयंपुंडरी
कमवाप्नुयात् १३ यत्कृतंमहे
श्वात्तिवृहद्दाड्डपिपानकम् श्र।
स्मिन्जन्मनिवान्यंत्राऽमनःकाय
संचितम् १४ नश्यंतेनश्चतेपाप

© Dharmartha Trust. Digitized by eGangotri

गो॰म॰ १२ मितिसत्यंवराननेइतिश्रीपुष्क।
देशेतीर्थयात्रा १७ ॥ ततोयाया।
च्छूलमूलंमूलेस्नात्वापुनर्व्रजेत्।
सुवर्णपापेततः स्नात्वाश्रीवत्संभै
रवीश्रयेत् १५ श्रीवत्सदेवेस्ना।
त्वातुंगनिकेश्रयेत् कुलवागीश्व
रीगंगाकाशिप्रायादत्तेद्विजः १६
तत्रस्नात्वाव्रजेदेविनायातेतीर्थ
सत्तमम् ततस्समुद्रंगंगानुहरा।

ततोराद्

गगां ततो व्रजेत् १७ तीर्थं केठक
नागे तु स्नात्वा गोदावरीं व्रजेत् त
तो वै गोमतीयात्रां कृत्वा संगमम्मा
श्रयेत् १८ श्राद्धं कृ विधानेन तत
नः पर्वतमाश्रयेत् देवं समर्चयि
त्वा तु पुण्यमाप्नोति यागजम्।
पूर्वं यः कुरुते देवि भैरवदेवसंभू।
वा गोमतीतीर्थयात्रां वै ब्रह्मलो
के महीयते २ इति श्रीमध्यदेशे भै

रवविषयेगौतमीतीर्थयात्रा ॥ ततो
व्रजेन्महेशानिहरनागमहेश्वरी
तत्रस्नात्वाव्रजेदेविफल्गाहेतत्र ।
वाश्रयेत् १ जलोद्भेपुष्करलेत्रेपू
र्वेगंगासमर्चयेत् स्नात्वागणोरे
गंगायांशंखपालेसमाश्रयेत् २ त
त्रस्नात्वाव्रजेदेविपुण्यमाख्यारणं
महत् ततःश्रीखलकेतीर्थेस्ना
त्वाप्राणेशंसमाश्रयेत् ३ प्राणेशा

दाश्रमेतस्यगोत्रमस्यमहात्मनः
गोदरेगिरिमारुह्यपुष्ठवृद्धोसमा।
श्रयेत् ४ चंद्रगेहेततःस्नात्वागिरि
मारुह्यवैपुनः मरीचेराश्रमेपुण्ये
ततोयात्राविधायच ५ चनोरेशं।
खपालेचस्नात्वातत्रव्रजेततः मा
नुमूलेचंद्रगेतेस्नानंकार्यंविधान।
तः ६ ग्राव्रजेच्चततोदेविपुण्यवैमा
तृकांगतनम् नंस्नात्वाव्रजेदेविगंगा

गो॰म॰
२४

गोदावरींपुनः ७ गायत्रींचैवसावि
त्रींदृष्ट्वामुच्येतकिल्बिषैः इत्थंकृ।
त्वातुवैयात्रांगोदावर्यांमहेश्वरि ८
सर्वपापविनिर्मुक्तोयातिब्रह्मस।
नातनम् गोदावर्यांतटेश्राद्धंयः
करोतिनरोत्तमः ९ संक्रांतेगोल
मेदेविप्राप्तगोदानकंफलम् वि।
वियागौतमेनाब्रह्मानीतापरमा
नदी १० गायत्र्यापिचसावित्रीते।

नतत्रा पुरा पालिता प्रायश्चिते ।
गोवधस्यकृतमत्र मन्त्रमना ११ ।
गोरक्षार्थितामहादेविगंगाजलपरि
स्नाता वाराहेधेनुपुच्छेनुभैरवेम ।
ध्यमेवच १२ गोदेरेचशिरोज्ञेयो ।
नीर्थस्यवरवर्त्तिनि पादास्मृति
पृष्टिर्वतेकृत्वायामहेश्वरि १३ मु
च्यदचसहस्रैककोटिजन्मभवैः
त्रिये: कृत्वायामकृत्वायोगच्छे ।

गो॰म॰ गोदावरींनदीम् १४ तृष्यायाज्ञाम
१५ १४ वैत्रस्यवन्ध्यायाः स्वरतेयया श्री
सामन्यतमोगत्वानस्नानफलदा
ततः १५ स्नायागोदावरींगंगांस
र्वपापैःप्रमुच्यते अष्टिद्रार्थंतुनी
र्थस्यगोदघातनूपयस्विनीम् १६
अथवाकांचनमयींयवपिष्टमयी
मपि यवपिष्टपलाभ्यांतगांकृ
त्वातवगानने १७ सवत्साचसम।

भवच्चैवसेवणपरिपाप्यव प्राणेद
त्वापूजयेत्सुगंधपुष्पानुलेपनैः १८
यानिकानिचपापानिब्रह्महत्यादि
कानिच श्रीज्ञमेनाशयवैगोदा
वरीनमोस्तुते १९ संसारज्वरनप्रा
हेगोदावर्यास्सरितटे गामिमांपूज
यिष्यामितीर्थसाफल्यहेतवे २०य
त्कुर्वापियाज्ञायांजातेविस्मरणा
मम विंदुवाविंदुमेवास्तुकामये

नेनमोस्तुते २१ गोदावर्यामहान
द्यातटेपुण्यप्रदेशुभे यात्रासाफ
ल्यहेतवेगोदास्वामिमहेश्वरी शि
वविष्णुस्वरूपस्त्वमाचार्यवरशोभ
नाम गामिमांकांचनयुतांप्रीत्यर्थ
मंगीकुरुष्वमे २२ गामिमांदातुमि
दाम च्छामितीर्थसाफल्यकारि
णीं नारायणायात्मनःश्रेष्ठइहलो
परत्रच २४ इतिमेनेणादेवष्रि

गोदयाब्राह्मणायवै पुण्यमाप्नो
तिविकलंभूमिदानस्यसंहदरी २५
नारीवापुरुषोवापियात्राकृत्वावि
धानतः यागजंपुण्यमाप्नोतिगो।
दावर्यावगाहनात् २६ महापात
कयुक्तोवायुक्तोवाह्युपपातकैः
स्नातोगोदावरीनीरेमुक्तः स्यात्स।
र्वकिल्बिषैः २७ कुरुक्षेत्राच्छता।
गुणेगंगायांसहस्रकं वाराणस्या

गी.म.
२४
८

दत्तगुणंगोत्रमीहानमीरिते २८
प्रदीप्तिनस्पदीनाया:कारणंप
रमस्हते कलावस्मिन्महाघोरेनृ
णांचेवचलचेतसा २९ मेवमि
द्धिप्रवेशीद्युकल्पकल्मषनाश
नम् पात्रंकलियुगेहृष्ट्वा घोरे
चैवमनःस्वकम् ३० चंचलेसर्व
लोकानाचापनदारोसत्याहितानं
कुटंवंगृहमेवापिशीघ्रंगोदाव

रीं श्रयेत् ३१ घोरे कलियुगे देवि
सर्वे वै पापबुद्धयः परदारपरश्रा
णाः परनिंदात्मसंस्तुवाः ३२ प
रापकारिणो देवि परपहारिणः द्रव्या४
तेषामुद्धरणायैव नदी गोदाव।
स्मृता ३३ यः स्नाति विधिना देवि
गोदावर्यां नरः प्रिये सयाति लोके ब्रह्मणो
यत्र गत्वा न शोचते ३४ गोदारि।
तायत्र देवि गौतमेन महात्मना।

गो॰ म॰
१७
१८
18

हृतागंगायतस्तेन गोदावर्यभिधा स्मृ
ता ३५ गां दत्वा च हृता देवैर्यस्मान्म
च महेश्वरि तस्माद्गोदावरीत्यस्या
नाम ख्यातं भुवस्तले ३६ गोर्यत्र
प्राणत्रस्तापाज्जीविता गंगया प्रिये
प्राणप्रालेति नामास्य यामस्य तत
स्त्यागतम् ३७ मरीचिना चिरं यत्र
तप्तं च समहत्तपः ऋषिभिर्वीक्ष्य।
या प्रोक्ताः संग्राम स्थिरमाभियः ३८

सोमस्त्वापिर्यमाचैवमिलितोयवत्रके
दरि ततः प्रोक्तः पुराविप्रिर्योम :
सोमरसेत्तक : ३९ मरीचेराश्रमेपु
ण्यस्नातियाविधिवन्नरः ब्रह्मणः ।
सदनेयातियत्रगत्वानशोचते ४०
इतितेसर्वमाख्यातंयत्पृष्टोहमिह ।
त्वया गोदावर्याप्रभावोयंसर्वपा ।
पपहाकलौ ४१ इत्यष्टपटलोगु ।
ह्योमहापातकहाकलौ ॥ ॥ ॥

गो॰म॰
१८

19

श्रुतञ्चपठितञ्चापिकोटिजन्माघ

नाशनः ४२ इतिश्रीसंहितायांदे

वर्षिरेविषयोपजाततीर्थसंग्रहेगो

दावरीमहात्म्यनामपटलश्चतुर्थम् ।

शुभम् सं॰ १९४४ का॰ १८ शुभं